

CIJENE BIKOVA - „lete u nebo“ ili ...

Do sada najskuplji bikovi u njemačkim centrima:

		
<p>112.000 € (Greifenberg) Weltenburg (Wyoming x Mandela) rod. 01.08.2011. gGZW 147 ext. 98-105-124-110</p>	<p>80.000 € (Höchstädt) Everest (Ermut x Winnipeg) rod. 08.11.2010. gGZW 145 ext. 102-112-115-111</p>	<p>64.000 € (CRV Meggle) Scott (Salamander x Round up) gGZW 141 ext. 118-108-107-112</p>
		
<p>63.800 € (CRV Meggle) Obi (Huascaran x Hades) rod. 17.08.2011. gGZW 135 ext. 104-120-116-116</p>	<p>49.500 € (EUROgenetik, RBW) Irola Pp (Rotax x Mandela) rod. 14.10.2010. gGZW 129 ext. 94-103-105-115</p>	<p>47.000 € (Greifenberg) Silverstar (Sanddorn x Vanadin) rod. 10.02.2011. gGZW 140 ext. 99-97-111-116</p>

Mnogi se još sjećaju euforične aukcije u travnju 2009. godine u sklopu austrijske državne izložbe u Greinbachu, kada je GENOSTAR kupio do tada najskupljeg mladog bika po „ludoj“ cijeni od 30.500 €. Bio je to bik Marginal, jako „vrućeg“ pedigrea: od ponajbolje austrijske krave Toskane (*Romel x Horwein, max. 15.209-4,29-3,59, GZW 136, ext. 9-7-9-9*) i od oca, tada najpopularnijeg simentalnog bika, Manitobe. Bilo je to vrijeme prije „ere genomike“, a nakon 2,5 godine (kolovoz 2011.), kada je isti taj bik dobio genomske testove, stiglo je otrježnjenje: gGZW 114 ?! - nedovoljno dobro – „propala investicija“.

No, bila je to svojevrsna uvertira u ono što je u Bavarskoj slijedilo nakon službenog i rutinskog uvođenja genomskog testiranja i u simentalnu populaciju. Cijene visoko-rangiranih genomski testiranih bikova od 30.000 € i više postale su sve učestalije. Što se događa i kakav razvoj se na tom polju očekuje, stručno je analizirano u zadnjem broju bavarskog časopisa uzgajatelja simentalca „*Rinderzucht FLECKVIEH*“ u članku pod naslovom „*Licht und Schatten*“ (*Svjetlo i sjene*).

Evo prijevoda najvažnijih dijelova:

Bik Weltenburg (o kojemu smo pisali nedavno) podigao je rekord cijene za mlade bikove u Bavarskoj na preko 100.000 €, a još prije 10 mjeseci to je bilo sve ispod 50.000 €. Je li to „ludost“ ili normalni razvoj događaja – ključno je pitanje. Alternativa je sustav: osnovna cijena + dodatna plaćanja.

Weltenburg, Everest, Scott, Obi, Irola Pp i Silverstar najskuplji su do sada bikovi prodani na aukcijama u Bavarskoj. Cijene iznad 30.000 ili 40.000 € u međuvremenu se pojavljuju praktički svaki mjesec. Koliko je poznata familija krava iz koje potječe ili koliko je lijep neki bik, igra samo manju ulogu u formiranju cijene. Voditelji uzgoja i centara za UO potvrđuju da neki bikovi koje danas kupuju i za više od 30.000 €, po svom izgledu bi ranije mogli proći samo kao bikovi za prirodni pripust. Danas bikovi sa gGZW >140 dostižu vrlo visoke cijene. Drugi, sa gGZW 130 „igraju u drugom redu“ čak i ako im vlastiti eksterijer ili porijeklo „više obećavaju“. Bik sa špicnim GZW-om, uz primjerene uzgojne vrijednosti za mlijeko i važne osobine fitnesa, košta puno novaca. Rijetka linija bika ili genetska bezročnost lako donosi 10.000 € više. Tada se prihvaćaju i

slabije vrijednosti za neka pojedinačna svojstva pa, usprkos recimo indeksu dubine vimena od 89, padaju rekordi cijena.

Kamo to vodi ?

Zašto su bikovi unazad otprilike godinu dana toliko skupi ? Tko to plaća ? Hoće li osjemenjivanje tim bikovima biti skuplje i hoće li koncentracija na manji broj skupih bikova dovesti do više uzgoja u srodstvu ? Istražili smo.

Hermann Zuchriegel spada u najiskusnije voditelje centara za UO u Bavarskoj. Već 39 godina radi u centru Greifenberg i kroz to vrijeme kupio je oko polovine od ukupno 2.500 mladih bikova koji su ušli u centar. On je taj koji je kupio najskupljeg bika do sada, po imenu Weltenburg. No, on osobno nije pobornik prevelikih cijena bikova, naprotiv. On je radije za sustav s nižim osnovnim cijenama i nadoplatama po prodanoj dozi sjemena. Centar Greifenberg kod kupovine bikova smeđe pasmine ima slijedeći sustav: osnovna cijena ovisi o genomskim uzgojnim vrijednostima bika i kreće se oko 6.000 € za bika godišnjaka, a za svaku prodanu dozu nakon faze test osjemenjivanja uzgajatelj dobije 0,30 € i to bez ograničenja broja doza i ukupnog iznosa. „Mi bismo htjeli kupovati i Fleckvieh bikove po sustavu osnovne cijene + dodatna plaćanja, ali ne možemo to progurati“, kaže Hermann – „barem ne za većinu bikova. Poneko tele može centar kupiti po tom modelu, ali većinu bikova godišnjaka (spolno zrele bikove) moramo kupovati na tržištu po fiksnim cijenama, a one su za špicne bikove sve veće.“

I Bayern-Genetik sve više bikova kupuje po sustavu „osnovna cijena + dodatna plaćanja“, a dodatno plaćanje je 1,00 € po dozi. U listopadu je započeo novi uzgojni program Udruženja za promicanje uzgoja simentalke pasmine Donje Bavarske (GFN). Ključne točke programa su:

- Troškove tipiziranja (genomskog testiranja) snosi Bayern-Genetik, za što dobiva pravo prvokupa pod slijedećim uvjetima:
  - *Kupovanje teleta*: cijena rasplodnog teleta + 50 € (kupnja prije tipiziranja) ili cijena 1.000 € (tele s rezultatima genomskih testova) + dodatno plaćanje 2.000 € pri procjeni (bika godišnjaka) + dodatno plaćanje 1,00 € po dozi prodanog sjemena; troškove uzgoja do spolne zrelosti snosi centar; za svu telad koja se tipizira, ali se ne otkupi, nego ide u tov, uzgajatelj dobije 100 € premije za držanje.
  - *Kupovanje bika*: fiksna cijena od 6.000 € + dodatno plaćanje 1,00 € po dozi prodanog sjemena (nakon test osjemenjivanja) i to do max. 60.000 €; za izvoz sjemena 3,00 € po dozi,
- Uzgajatelj uvijek ima mogućnost snositi sam troškove tipiziranja (genomskog testiranja) i slobodno prodavati tele ili bika.

U 2011. godini je u Donjoj Bavarskoj genotipizirano oko 400 muške teladi, a u centre za UO prodano je 36 mladih bikova. Očekuje se da će se broj genotipiziranja teladi i/ili bikova udvostručiti.

Sustav „osnovna cijena + dodatna plaćanja“ mnogi smatraju pravednijim jer dobro zarađuju samo oni uzgajatelji čiji se bikovi stvarno puno koriste. Isto tako, od bikova koji su u početku podcijenjeni, a u kasnijoj fazi im vrijednosti rastu, uzgajatelji mogu naknadno profitirati na dodatnim plaćanjima zbog većeg broja osjemenjivanja.

Protivnici sustava „osnovna cijena + dodatna plaćanja“ ističu protuargument da u takvom sustavu manji centri neće moći doći do najboljih bikova jer uzgajatelji će radije poslovati s velikim centrima kroz koje bikovi mogu napraviti puno veći broj osjemenjivanja.

Manji centri se ubacuju

Najskuplje bikove do sada nisu kupovali najveći centri, nego srednje veliki centri Höchstädt i Greifenberg. Zašto:

- dobra genetika za vlastite članove – uzgajatelje,
- i time manja potreba za kupovanjem sjemena drugih centara za vlastite članove,
- mogućnost izvoza kao i prodaje sjemena u drugim uzgojnim područjima,
- top-bik „otvara vrata“ ostalim bikovima, koje je teško prodavati bez „top-zvijezda“.

Najvažniji razlozi za ekstremne cijene bikova su uzgojna legislativa (propisi) i genomski selekcija. Bikovi s pouzdanošću indeksa iznad 50% mogu se masovno koristiti bez ograničenja – tako kažu propisi. Prije su mladi bikovi imali pouzdanost indeksa ispod 50%, a danas mladi bikovi zahvaljujući genomskim testovima imaju pouzdanost indeksa iznad 50%. Tako danas centri mogu već od mladog bika godišnjaka sjeme prodavati bez ograničenja. Veću pouzdanost genetske vrijednosti bika donose njegove kćeri za oko 4 godine. Do tada su već povećani troškovi (zbog njegove visoke cijene) dobrim dijelom namireni prodajom sjemena.

Hoće li osjemenjivanje biti skuplje ?

Mnogi uzgajatelji pitaju hoće li zbog povećanja cijena bikova poskupiti osjemenjivanje. Odgovara Hermann Zuchtriegel (Greifenberg): „Ne, osjemenjivanje zbog toga neće biti skuplje jer bik sam pokriva svoje troškove!“ Naprotiv, on očekuje da će Weltenburg pridonijeti financiranju i drugih bikova. Iskustvo pokazuje, da se većina osjemenjivanja obavlja sa sve manjim brojem bikova. To vrijedi i za progenu testirane (starije) bikove, a isto tako i za genomski testirane (mlade) bikove. Uzgojne vrijednosti Weltenburga bile su toliko dobre i uravnotežene da se odmah računalo na veliku potražnju za njegovim sjemenom i iz drugih uzgojnih područja. Hoće li Greifenberg deponirati 10.000 ili 20.000 doza od Weltenburga ili još više, to se još ne zna.

Činjenica jest: tko želi prodavati sjeme bikova i u drugim uzgojnim područjima, mora nuditi bikove s najvećim prodajnim potencijalom. To Weltenburg ima: sa gGZW 147 prvi je na TOP-ljestvici bikova čitave Fleckvieh populacije i to bi mogao ostati još dosta vremena. U međuvremenu jedno je muško tele postiglo gGZW 150, no, dok njegovo sjeme dođe u ponudu proći će još dosta mjeseci i nekoliko obračuna uzgojnih vrijednosti.

U Höchstädtu imaju već više iskustva u prodaji sjemena skupog genomski testiranog bika kroz bika Everesta. Voditelj centra Frank Bosselmann kaže da su pod kupnju Everesta za 80.000 € podvukli crtu. Oko 10.000 doza je vrlo brzo prodano, od toga oko polovice u druga uzgojna područja. Sada, dobrih pola godine nakon što je sjeme Everesta u ožujku pušteno u prodaju, potražnja ipak pada.

VULCANO

(Rureif x Winnipeg)

rođ. 06.09.2010.

gGZW 146 ext. 108-113-103-118

br. 2 na TOP ljestvici mladih bikova

BVN (Neustadt/Aisch) ga je platio „samo“ 25.000 €

- sjeme dostupno i našim uzgajateljima -

Sužavanje linija

Smanjuje li se kroz veliku upotrebu pojedinih bikova raznolikost linija u Fleckvieh pasmini? Hermann Zuchtriegel vidi rizik od povećanog uzgoja u srodstvu ako se bude nudilo previše genomski testiranih bikova iz samo nekoliko linija. Stoga centri na svojim listama preporučuju većinom samo jednog ili dva sina (mlada, genomski testirana bika) po bikovskom ocu. Međutim, pokazuje se da i kod bikovskih majki neke linije prevladavaju. „Winnipeg-ove kćeri daju odlične rezultate u tipiziranju teladi“, kaže Zuchtriegel, pa se i ponuda bikovskih majki sužava na manje linija.

Visoke cijene mladih bikova na aukcijama stvaraju „svjetla i sjene“. Svjetla - zato što motiviraju na uzgoj i promoviraju Fleckvieh pasminu. Tržište stoke u elitnom segmentu i embryo-transfer dobivaju poticaj, impuls, o Fleckvieh pasmini se govori. Sjene - zato što se zarada dijeli na manji broj uzgajatelja. U uzgojnom smislu postoji rizik da će ekstremno skupi bikovi biti maksimalno korišteni i genetičari upozoravaju da je neophodno širenje na više linija. K tome, još uvijek je pouzdanost indeksa nekih osobina, kao što je eksterijer, na tek nešto iznad 50%. Čak i skupi bikovi imaju indekse za noge ili vime samo na razini oko 110 pa se lako može dogoditi u konačnici pad tih indeksa i na ispod 100 (*kad dobiju pouzdane testove na kćerima*).

U sustavu „niža cijena bikova + dodatna plaćanja po dozi“ izbjegava se koncentracija na mali broj bikova. Ako bi se pojedinačne bikove manje forsiralo, manje bi ih centri trebali i plaćati. Za centre bi se smanjio pritisak da moraju pojedine bikove jako forsirati i bez ekstremnih cijena manje bi „nagovarali“ uzgajatelje na svega nekoliko bikova. To će kod manjih centara vjerojatno ići teže, pretpostavlja se već i na razinama cijena od preko 50.000 €.

Savršen sustav, koji bi donio samo prednosti, još se ne nazire.

pripremio Damir Pejaković